TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2017. gada 26. janvārī*

Apelācija — Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas vannas istabu aprīkojuma tirgi — Lēmums, ar kuru konstatēts LESD 101. panta un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu 53. panta pārkāpums — Cenu saskaņošana un konfidenciālas komercinformācijas apmaiņa — Vienots pārkāpums — Pierādījums — Naudas sodi — Neierobežota kompetence — Saprātīgs termiņš — Samērīgums

Lieta C-626/13 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2013. gada 29. novembrī iesniedza

Villeroy & Boch Austria GmbH , Mondzē [Mondsee] (Austrija), ko pārstāv *A. Reidlinger* un *J. Weichbrodt, Rechtsanwälte*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

otra lietas dalībniece –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *M. Kellerbauer, L. Malferrari* un *F. Ronkes Agerbeek*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], kas pilda pirmās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši M. Bergere [*M. Berger*], E. Levits, S. Rodins [*S. Rodin*] (referents) un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 10. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* * Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Apelācijas sūdzībā *Villeroy & Boch Austria GmbH* (turpmāk tekstā – *Villeroy & Boch* Austrija) lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2013. gada 16. septembra spriedumu *Villeroy & Boch Austria* u.c./Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 un T-402/10, nav publicēts; turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2013:455), ciktāl ar šo spriedumu Vispārējā tiesa ir noraidījusi tās prasību, kurā tika lūgts atcelt Komisijas 2010. gada 23. jūnija Lēmumu C(2010) 4185, galīgā redakcija, par LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/39092 – Vannas istabu aprīkojums) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), ciktāl tas uz to attiecas.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 1/2003

2 Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102. pantā] (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 23. panta 2. un 3. punktā ir paredzēts:

"2. Komisija ar lēmumu var uzlikt soda naudas [naudas sodus] uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās tīši vai nolaidības dēļ:

a) pārkāpj [LESD 101. vai 102.] pantu [..]

[..]

Attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda [naudas sods] nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

[..]

3. Nosakot soda naudas [naudas soda] apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu."

2006. gada pamatnostādnes

3 Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "2006. gada pamatnostādnes"), 2. punktā ir norādīts, ka naudas sodu noteikšanai "Komisijai jāņem vērā pārkāpuma smagums un tā ilgums" un "uzliktais naudas sods nedrīkst pārsniegt robežas, kas norādītas Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrajā un trešajā daļā".

4 2006. gada pamatnostādņu 37. punktā ir noteikts:

"Lai gan šīs pamatnostādnes sniedz vispārēju metodiku naudas soda noteikšanai, konkrētie lietas apstākļi vai vajadzība panākt preventīvu iedarbību var attaisnot Komisijas novirzīšanos no šīs metodikas vai no 21. punktā minētajiem ierobežojumiem."

Tiesvedības priekšvēsture un apstrīdētais lēmums

5 Preces, uz kurām attiecās aizliegtā vienošanās, ir vannas istabu aprīkojums, kas ietilpst kādā no trim šādu preču apakšgrupām, proti, sanitārtehnikas izstrādājumi, dušas nodalījumi un to piederumi, kā arī keramikas izstrādājumi (turpmāk tekstā – "trīs preču apakšgrupas").

6 Tiesvedības priekšvēsturi Vispārējā tiesa ir aprakstījusi pārsūdzētā sprieduma 1.–19. punktā, un to var rezumēt šādi.

7 Apstrīdētajā lēmumā Komisija konstatēja LESD 101. panta 1. punkta un 1992. gada 2. maija Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "EEZ līgums") 53. panta pārkāpumu vannas istabu aprīkojuma nozarē. Šis pārkāpums, kurā esot piedalījušies 17 uzņēmumi, esot norisinājies dažādos laikposmos no 1992. gada 16. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim un esot izpaudies kā pret konkurenci vērstu nolīgumu vai saskaņotu darbību kopums Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritorijā.

8 Precīzāk, Komisija apstrīdētajā lēmumā norādīja, ka konstatēto pārkāpumu veidojot, pirmkārt, minēto vannas istabu aprīkojuma ražotāju ikgadējo cenu paaugstinājumu un citu tarifikācijas elementu saskaņošana, kas esot notikusi regulārajās nacionālo profesionālo apvienību rīkotajās sanāksmēs, otrkārt, cenu noteikšana vai saskaņošana saistībā ar īpašiem notikumiem, tādiem kā izejvielu cenu paaugstināšana, euro ieviešana, kā arī ceļu nodevu ieviešana, un, treškārt, konfidenciālās komercinformācijas izpaušana un apmaiņa. Komisija turklāt konstatēja, ka cenu noteikšana vannas istabu aprīkojuma nozarē esot notikusi atbilstoši ikgadējam ciklam. Šādi ražotāji esot noteikuši savus cenrāžus, kas parasti esot bijuši spēkā uz gadu un esot bijuši pamats komerciālajām attiecībām ar vairumtirgotājiem.

9 *Villeroy & Boch* Austrija, kā arī pārējās prasītājas pirmajā instancē, *Villeroy & Boch AG* (turpmāk tekstā – "*Villeroy & Boch*"), *Villeroy & Boch SAS* (turpmāk tekstā – "*Villeroy & Boch* Francija"), kā arī *Villeroy & Boch Belgium SA* – (turpmāk tekstā – "*Villeroy & Boch* Beļģija") darbojas vannas istabu aprīkojuma nozarē. *Villeroy & Boch* pieder visas kapitāla daļas *Villeroy & Boch* Austrija, *Villeroy & Boch* Francija, *Villeroy & Boch* Beļģija, *Ucosan BV* un tās meitasuzņēmumos, kā arī *Villeroy & Boch SARL*.

10 2004. gada 15. jūlijā *Masco Corp*. un tās meitasuzņēmumi, tostarp *Hansgrohe AG*, kas ražo sanitārtehnikas izstrādājumus, un *Hüppe GmbH*, kas ražo dušas nodalījumus, informēja Komisiju par aizliegto vienošanos vannas istabu aprīkojuma nozarē un lūdza piemērot atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši Komisijas paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "2002. gada paziņojums par sadarbību") vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt tām uzliekamo naudas sodu apmēru. 2005. gada 2. martā Komisija atbilstoši šā paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktam un 15. punktam pieņēma lēmumu par nosacītu atbrīvojumu no naudas sodiem par labu *Masco*.

11 2004. gada 9. un 10. novembrī Komisija veica iepriekš nepaziņotas pārbaudes vairāku sabiedrību un nacionālo profesionālo apvienību, kas darbojas vannas istabu aprīkojuma nozarē, telpās.

12 2004. gada 15. un 19. novembrī *Grohe Beteiligungs GmbH* un tās meitasuzņēmumi, kā arī *American Standard Inc* (turpmāk tekstā – "*Ideal Standard*") attiecīgi lūdza piemērot atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt to naudas sodu apmēru.

13 Pēc tam, kad laikposmā no 2005. gada 15. novembra līdz 2006. gada 16. maijam Komisija bija pieprasījusi informāciju no vairākām sabiedrībām un apvienībām, kuras darbojas vannas istabu aprīkojuma nozarē, tai skaitā no prasītājām pirmajā instancē, tā 2007. gada 26. martā pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kas tām tika paziņots.

14 2006. gada 17. un 19. janvārī *Roca SARL*, kā arī *Hansa Metallwerke AG* un tās meitasuzņēmumi arī attiecīgi lūdza piemērot atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt tiem uzlikto naudas sodu apmēru. 2006. gada 20. janvārī *Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG Armaturenfabrik* iesniedza līdzīgu lūgumu.

15 Pēc uzklausīšanas sēdes, kura notika no 2007. gada 12. novembra līdz 14. novembrim un kurā piedalījās prasītājas pirmajā instancē, un pēc 2009. gada 9. jūlija faktu izklāsta vēstules nosūtīšanas, kurā to uzmanība tika vērsta uz noteiktiem pierādījumiem, uz kuriem Komisija plānoja balstīties, pieņemot galīgo lēmumu, un pēc papildu informācijas pieprasījumiem, kas vēlāk tika nosūtīti minētajām prasītājām, Komisija 2010. gada 23. jūnijā pieņēma apstrīdēto lēmumu. Šajā lēmumā tā pauda nostāju, ka šā sprieduma 8. punktā aprakstītās darbības esot daļa no vispārēja plāna, kura mērķis esot ierobežot konkurenci starp minētā lēmuma adresātiem, un šīm darbībām esot vienota un turpināta pārkāpuma pazīmes, kuru piemērošanas jomā ir iekļautas trīs preču apakšgrupas un kurš attiecās uz Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritoriju. Šajā ziņā tā tostarp ir uzsvērusi, ka minētās darbības esot atbildušas vairākkārtēji novērojamam modelim, kas sešās dalībvalstīs, kurās tika veikta Komisijas izmeklēšana, esot bijis viens un tas pats. Tāpat tā norādīja, ka pastāv nacionālas profesionālas apvienības, kuras attiecas uz visām trim preču apakšgrupām un kuras tā nosauca par "saskaņošanas struktūrām", nacionālas profesionālas apvienības, kuras ietver dalībniekus, kas darbojas ar vismaz divām no šīm trim preču apakšgrupām, un kuras tā nosauca par "daudzpreču apvienībām", kā arī specializētas apvienības, kuras ietver dalībniekus, kas darbojas ar vienu no šīm trim preču apakšgrupām. Visbeidzot tā konstatēja, ka pastāv centrāla uzņēmumu grupa, kura ir piedalījusies aizliegtās vienošanās darbībās dažādās dalībvalstīs un saskaņošanas struktūrās un daudzpreču apvienībās.

16 Komisijas ieskatā, prasītājas pirmajā instancē ir piedalījušās attiecīgajā pārkāpumā kā šādu apvienību biedri, proti, *IndustrieForum Sanitär*, kas no 2001. gada ir aizstājusi *Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie*, *Arbeitskreis Baden und Duschen*, kas no 2003. gada ir aizstājusi *Arbeitskreis Duschabtrennungen* un *Fachverband SanitärKeramische Industrie* Vācijā, *Arbeitskreis Sanitärindustrie* (turpmāk tekstā – "*ASI*") Austrijā, *Vitreous Chinagroup* Beļģijā, *Sanitair Fabrikanten Platform* Nīderlandē un *Association française des industries de céramique sanitaire* Francijā. Attiecībā uz Nīderlandē izdarīto pārkāpumu Komisija apstrīdētā lēmuma 1179. apsvērumā būtībā ir konstatējusi, ka uzņēmumiem, kas šajos pārkāpumos ir piedalījušies, par to nevar tikt uzlikts naudas sods noilguma dēļ.

17 Apstrīdētā lēmuma 1. pantā Komisija ir uzskaitījusi uzņēmumus, kuriem tā uzlikusi sodus par LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu laikā no 1994. gada 1. janvāra, jo tie bija aizliegtās vienošanās dalībnieki vannas istabu aprīkojuma nozarē Beļģijā, Vācijā, Francijā, Itālijā, Nīderlandē un Austrijā dažādos periodos laikposmā no 1992. gada 16. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim. Runājot par prasītājām pirmajā instancē, Komisija minētā lēmuma 1. panta 1. punktā *Villeroy & Boch* ir uzlikusi naudas sodu par tās dalību minētajā vienotajā pārkāpumā no 1994. gada 28. septembra līdz 2004. gada 9. novembrim un tās meitasuzņēmumiem *Villeroy & Boch* Austrija, *Villeroy & Boch* Beļģija un *Villeroy & Boch* Francija par periodiem no 1994. gada 12. oktobra līdz agrākais 2004. gada 9. novembrim.

18 Apstrīdētā lēmuma 2. panta 8. punktā Komisija ir uzlikusi naudas sodus, pirmkārt, *Villeroy & Boch* EUR 54 436 347 apmērā, otrkārt, solidāri *Villeroy & Boch* un *Villeroy & Boch* Austrija EUR 6 083 604 apmērā, treškārt, solidāri *Villeroy & Boch* un *Villeroy & Boch* Beļģija EUR 2 942 608 apmērā un, ceturtkārt, solidāri *Villeroy & Boch* un *Villeroy & Boch* Francija EUR 8 068 441 apmērā. Tātad kopējais prasītājām pirmajā instancē uzlikto naudas sodu apmērs bija EUR 71 531 000.

19 Lai noteiktu naudas sodu apmēru, Komisija balstījās uz 2006. gada pamatnostādnēm.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

20 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 8. septembrī, apelācijas sūdzības iesniedzēja cēla prasību lietā T-373/10, lūdzot atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas uz to attiecas, vai pakārtoti – samazināt tai uzliktā naudas soda apmēru.

21 Savu prasījumu lēmuma atcelšanai pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzēja norādīja Vispārējā tiesā, ka Komisija konstatēto pārkāpumu ir kļūdaini kvalificējusi kā vienotu, saliktu un turpinātu pārkāpumu, un pārkārtoti, ka, šādi rīkojoties, tā nav izpildījusi pienākumu norādīt pamatojumu, nenosakot pietiekami precīzi konkrētos tirgus. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka tā bija piedalījies aizliegtajā vienošanās Austrijas tirgū. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja ir norādījusi par pierādījumu neesamību attiecībā uz pārkāpumu Austrijā. Visbeidzot tā ir apstrīdējusi tai uzliktā naudas soda solidārumu un apgalvo, ka tā aprēķinā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, jo šis naudas sods bija jāsamazina, ņemot vērā administratīvā procesa pārmērīgo ilgumu, un naudas sods bija nesamērīgs.

22 Pakārtoti apelācijas sūdzības iesniedzēja prasīja samazināt uzliktā naudas soda apmēru.

23 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa noraidīja prasību kopumā.

Lietas dalībnieku prasījumi

24 Apelācijas sūdzības iesniedzējas prasījumi Tiesai ir šādi:

— pilnībā atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ar šo spriedumu Vispārējā tiesa ir noraidījusi tās prasību;

— pakārtoti daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— pakārtotāk samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda apmēru;

— vispakārtotāk atcelt pārsūdzēto spriedumu un nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējai tiesai un

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

25 Komisija lūdz Tiesu:

— noraidīt apelācijas sūdzību pilnībā kā daļēji nepieņemamu un daļēji nepamatotu un

— piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelāciju

26 Apelācijas sūdzības pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza četrus pamatus. Ar pirmo pamatu tiek apgalvots, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, novērtējot pārkāpumus, kas it kā izdarīti Austrijā. Ar otro pamatu tiek apgalvots, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, konstatējot saliktu un turpinātu pārkāpumu. Ar trešo pamatu tiek apgalvots, ka Vispārējā tiesa neesot izmantojusi savu neierobežoto kompetenci, pārbaudot apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda apmēru. Ar ceturto pamatu tiek apgalvots, ka ir pārkāpts samērīguma princips.

Par pirmo pamatu – kļūdu tiesību piemērošanā, novērtējot pierādījumus saistībā ar Austrijā iespējami izdarītajiem pārkāpumiem

Lietas dalībnieku argumenti

27 Ar pirmo pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka Vispārējās tiesas konstatējumi ir juridiski kļūdaini attiecībā uz apgalvotajiem materiāltiesiskajiem pārkāpumiem, kas izdarīti Austrijā laikposmā no 1994. gada 12. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim, un tādēļ tie ir jāatceļ.

28 Konkrētāk attiecībā uz 1994. gadu Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 175. un 176. punktā esot plaši interpretējusi Komisijas konstatējumus, tādējādi grozot apstrīdētā lēmuma pamatojumu, pārkāpjot LESD 296. panta otro daļu. Proti, pretēji tam, ko esot nospriedusi Vispārējā tiesa, šā lēmuma 299.–301. apsvērumā Komisija neesot norādījusi, ka *ASI* sanāksmēs, kas norisinājās 1994. gadā, runa bija ne tikai par dušas nodalījumiem un sanitārtehnikas izstrādājumiem, bet arī par keramikas precēm vannas istabām.

29 Attiecībā uz 1995.–1997. gadu pārsūdzētā sprieduma 185., 190. un 196. punktā Vispārējā tiesa esot atzīmējusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir piedalījusies prettiesiskajās sanāksmēs 1995. gada 16. novembrī, 1996. gada 23. aprīlī un 1997. gada 15. oktobrī.

30 Tomēr attiecībā uz 1995. gada 16. novembrī notikušo sanāksmi apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apgalvo, ka šajā secinājumā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā kaut vai tādēļ, ka Vispārējā tiesa nav atbildējusi uz visiem tās argumentiem. Vispārējās tiesas apsvērumi pārsūdzētā sprieduma 189. un nākamajos punktos par 1996. gada 23. aprīļa sanāksmi, atbilstoši kuriem niecīga nozīme ir tam, ka šīs sarunas tika organizējuši vairumtirgotāji, arī esot pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā, jo pastāv alternatīvs pilnībā tiesisks izskaidrojums pārmestajām darbībām, proti, ka vairumtirgotāji vannas istabas preču jomā skaidri pieprasa iesniegt ikgadējo cenu sarakstus noteiktos datumos, lai varētu publicēt savus katalogus. Attiecībā uz 1997. gada 15. oktobra sanāksmi pārsūdzētā sprieduma 194. punktā Vispārējā tiesa turklāt esot pārsniegusi LESD 263. pantā paredzētās tiesiskuma pārbaudes robežas, balstoties uz motīviem, kuru neesot bijis Komisijas paziņojumā par iebildumiem.

31 Vispārējās tiesas apsvērumos attiecībā uz 1998. gadu pārsūdzētā sprieduma 197. un nākamajos punktos par apgalvoto apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību aizliegto vienošanos tiesību pārkāpumā arī esot kļūdas tiesību piemērošanā, jo tie ir pretrunīgi. Proti, pārsūdzētā sprieduma 197.–202. punktā Vispārējā tiesa esot norādījusi, ka Komisija nav sniegusi pierādījumus apelācijas sūdzības iesniedzējas dalībai pret konkurenci vērstās sarunās 1998. gadā. Konkrētāk, *Masco* liecība neesot ļāvusi pierādīt šādu dalību. Esot neloģiski, ka vēlāk tā paša minētā sprieduma 203. punktā Vispārējā tiesa ir balstījusies uz to pašu *Masco* liecību, lai pierādītu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nav distancējusies no prettiesiskajām darbībām 1998. gadā. Turklāt ne šī liecība, ne pārējās šajā 203. punktā minētās norādes neļaujot pierādīt apelācijas sūdzības iesniedzējas nedistancēšanos. Vispārējā tiesa tādējādi esot pārkāpusi arī judikatūrā iedibinātos juridiskos principus, atbilstoši kuriem netiešu pierādījumu kopums var pietiekami pierādīt sanāksmes pret konkurences tiesībām vērsto raksturu tikai tad, ja ar to pierāda sanāksmju sistemātiskumu, kā arī to pret konkurenci vērsto saturu, un tas tiek apstiprināts ar uzņēmuma paziņojumu, kam ir būtiska pierādījuma spēks. Šajā lietā neesot izpildīts neviens no šiem abiem nosacījumiem.

32 Attiecībā uz 1999. gadu Vispārējās tiesas secinājumos pārsūdzētā sprieduma 208. punktā, ka Komisijas sniegtais pierādījums, proti, 1999. gada 6. septembra *ASI* sanāksmes protokols rokrakstā, ko sagatavojis *Ideal Standard*, juridiski pietiekami pierāda apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību prettiesiskajās sarunās, esot pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā. Proti, uzņēmuma, kas ir lūdzis naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, liecība nevarot būt pietiekams pierādījums pārkāpuma esamībai, jo tās precizitāti apstrīd vairāki citi vainotie uzņēmumi.

33 Attiecībā uz 2000. gadu Vispārējā tiesa, balstoties uz *ASI* 2000. gada 12. un 13. oktobra sanāksmes protokolu, pārsūdzētā sprieduma 214. punktā esot uzskatījusi, ka, lai gan nav tiešu pierādījumu par apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību pretkonkurences darbībās minētajā gadā, "ir jānorāda, ka 1999. gadā noturēto prettiesisko sarunu sekas izpaudās 2000. gadā". Taču šis protokols, kuru Vispārējā tiesa turklāt interpretē kļūdaini, neesot pietiekams pierādījums šādā ziņā.

34 Attiecībā uz 2001. gadu pārsūdzētā sprieduma 214.–218. punktā Vispārējā tiesa esot konstatējusi apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību prettiesiskās sarunās tikai tādēļ, ka apgalvotās prettiesiskās sarunas turpināja radīt sekas 2000. gadā. Lai pamatotu savus apsvērumus, Vispārējā tiesa esot vienīgi norādījusi uz apstrīdētā lēmuma 652.–658. apsvērumu, nepaskaidrojot, kādā ziņā tās norādītie apsvērumi ir pārliecinoši.

35 Kas attiecas uz 2002. un 2003. gadu, Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumus.

36 Visbeidzot, kas attiecas uz 2004. gadu, Vispārējās tiesas apsvērumi pārsūdzētā sprieduma 228. punktā esot pretrunīgi un tajos esot pieļauta kļūda tiesību piemērošanā. Proti, šajā punktā Vispārējā tiesa esot uzskatījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja, kas nepiedalījās *ASI* 2004. gada 22. janvāra sanāksmē, bija informēta ar šās sanāksmes protokolu par savu konkurentu pieņemtajiem lēmumiem tās laikā, lai gan pārsūdzētā sprieduma 212. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tas, ka *ASI* sanāksmju protokoli principā bija jānosūta visiem apvienības locekļiem, pats par sevi neļauj pierādīt, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja bija to faktiski ņēmusi vērā.

37 Komisija lūdz noraidīt pirmo pamatu.

Tiesas vērtējums

38 Ar pirmo pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda uz dažādām kļūdām Vispārējās tiesas konstatējumos attiecībā uz pārkāpumiem, kuri esot izdarīti Austrijā laikā no 1994. gada 12. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim.

39 Kas attiecas, pirmkārt, uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem par 1994. gadu, ir jākonstatē, ka šajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzēja vienīgi atkārto argumentāciju, kas tika norādīta pirmajā instancē Vispārējā tiesā. Tas pats attiecas uz argumentiem par 1996. gada 23. aprīļa sanāksmi.

40 Taču ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai apelācijas sūdzībā jābūt skaidri norādītiem elementiem, kas tiek kritizēti spriedumā, kuru tiek lūgts atcelt, kā arī juridiskajiem argumentiem, kuri konkrētā veidā pamato šo lūgumu. Apelācijas sūdzība, kurā nav pat ietverta argumentācija, lai konkrēti identificētu kļūdu tiesību piemērošanā pārsūdzētajā spriedumā, bet kas aprobežojas ar Vispārējā tiesā jau izvirzīto pamatu un argumentu atkārtošanu, neatbilst šīm prasībām. Proti, šāda apelācijas sūdzība faktiski ir lūgums vienkārši pārskatīt Vispārējā tiesā iesniegto prasības pieteikumu, kas neietilpst Tiesas kompetencē (it īpaši skat. spriedumus, 2005. gada 30. jūnijs, *Eurocermex*/ITSB, C-286/04 P, EU:C:2005:422, 49. un 50. punkts, kā arī 2006. gada 12. septembris, *Reynolds Tobacco* u.c./Komisija, C-131/03 P, EU:C:2006:541, 49. un 50. punkts).

41 Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti par 1994. gadu un 1996. gada 23. aprīļa sanāksmi ir jānoraida kā nepieņemami.

42 Otrkārt, attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem par 1995. gada 16. novembrī un 1997. gada 15. oktobrī notikušajām sanāksmēm, apgalvojot būtībā pārsūdzētā sprieduma nepamatotību, ir jāatgādina, ka atbilstoši iedibinātajai judikatūrai pienākums norādīt pamatojumu Vispārējai tiesai neliek izsmeļoši un pa vienam iztirzāt visus lietas dalībnieku izklāstītos argumentus. Līdz ar to pamatojums var būt netiešs ar nosacījumu, ka tas ļauj ieinteresētajām personām uzzināt

iemeslus, kuru dēļ Vispārējā tiesa nav pieņēmusi to argumentus, un Tiesai ļauj iegūt pietiekamu informāciju pārbaudes veikšanai (it īpaši skat. spriedumus, 2009. gada 2. aprīlis, *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija, C-431/07 P, EU:C:2009:223, 42. punkts, kā arī 2014. gada 22. maijs, *Armando Álvarez*/Komisija, C-36/12 P, EU:C:2014:349, 31. punkts).

43 Taču šajā lietā pārsūdzētā sprieduma 180.–185. un 192.–196. punktā Vispārējā tiesa pārbaudīja un noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentus par Austrijā izdarītajiem pārkāpumiem attiecībā uz šīm dažādajām sanāksmēm. Attiecībā uz katru no tām, pirms noraidīt apelācijas sūdzības argumentāciju kā nepamatotu, Vispārējā tiesa atsaucās uz atbilstošiem pierādījumiem un apstrīdēto lēmumu. Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa ir pamatojusi pārsūdzēto spriedumu.

44 Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti, kas norādīti šā sprieduma 42. punktā, ir jānoraida.

45 Attiecībā uz 1997. gada 15. oktobra sanāksmi ir turklāt jānoraida apelācijas sūdzības iesniedzējas arguments, ka Vispārējā tiesa esot balstījusies uz motīviem, kas neesot iekļauti Komisijas paziņojumā par iebildumiem. Proti, ir jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma 194. punktā Vispārējā tiesa balstās uz apstrīdētā lēmuma 295. un 307. punktā izklāstītajiem motīviem. Taču apelācijas sūdzības iesniedzēja Vispārējā tiesā nav norādījusi uz nesaskaņu starp šo lēmumu un paziņojumu par iebildumiem šajā jautājumā. Tādēļ atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai tā nevar (skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 22. oktobris, *AC-Treuhand/*Komisija, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 54. punkts) norādīt šādu argumentu apelācijā Tiesā.

46 Treškārt, attiecībā uz 1998. gada 30. aprīļa un 18. jūnija sanāksmēm ir jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 199. punktā Vispārējā tiesa konstatēja, ka neviens no Komisijas norādītajiem pierādījumiem neļauj pierādīt apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību pārkāpumā. Tomēr minētā sprieduma 203. punktā Vispārējā tiesa ir skaidri uzskatījusi, ka, apelācijas sūdzības iesniedzējai publiski nedistancējoties un 1997. gada 15. oktobra vienošanās pretkonkurences sekām turpinot radīt sekas nākamajā gadā, Komisija varēja uzskatīt, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja 1998. gadā netika izbeigusi dalību pārkāpumā. Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa ir ne tikai ievērojusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, ļaujot lietas dalībniekiem apstrīdēt tās argumentāciju un Tiesai veikt pārbaudi apelācijas tiesvedībā, bet nav arī pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā pierādījumu sniegšanā.

47 Šajā pēdējā aspektā ir jāuzsver, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai lielākajā daļā gadījumu pretkonkurences darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir jāizsecina no noteikta skaita sakritību vai norāžu, kuras, skatītas kopā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var veidot pierādījumu par konkurences tiesību normu pārkāpumu. Tā konkrēti jautājumā par vairākus gadus ilgstošu pārkāpumu tas, ka nav sniegts tiešs pierādījums par sabiedrības dalību šajā pārkāpumā kādā noteiktā laikposmā, neliedz šo dalību konstatēt arī šajā laikposmā, ja vien šāds konstatējums ir pamatots ar objektīvām un saskanīgām pazīmēm, un šajā ziņā var tikt ņemta vērā šīs sabiedrības publiskas atkāpšanās neesamība (skat. šajā ziņā spriedumu, 2015. gada 17. septembris, *Total Marketing Services*/Komisija, C-634/13 P, EU:C:2015:614, 26.–28. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Ne arī Vispārējā tiesa ir nonākusi pretrunā vai nepildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, uzskatot, ka, lai gan *Masco* paziņojums pats par sevi neļauj pierādīt apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību informācijas apmaiņā 1998. gadā, to varēja leģitīmi ņemt vērā kā vienu no saskanīgu netiešu pierādījumu kopuma, kas aprakstīts pārsūdzētā sprieduma 203. punktā, elementiem, lai pierādītu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja netika pārtrauksi savu dalību prettiesiskajās darbībās 1998. gadā.

49 Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti ir jānoraida kā nepieņemami, ciktāl ar tiem tiek apstrīdēts Vispārējās tiesas veiktais faktu un pierādījumu vērtējums. Proti, atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai Vispārējās tiesas faktu vērtējums principā nevar tikt pakļauts Tiesas pārbaudei apelācijas tiesvedībā. Kā izriet no LESD 256. panta un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas, apelācijas sūdzību var iesniegt tikai par tiesību jautājumiem. Tādējādi tikai Vispārējās tiesas

kompetencē ir konstatēt un vērtēt atbilstošos faktus, kā arī novērtēt pierādījumus, izņemot šo faktu un šo pierādījumu sagrozīšanas gadījumu (it īpaši skat. spriedumu, 2003. gada 2. oktobris, *Salzgitter* /Komisija, C-182/99 P, EU:C:2003:526, 43. punkts un tajā minētā judikatūra),

50 Ceturtkārt, attiecībā uz 1999. gadā notikušajām sanāksmēm ir jākonstatē, kā tas nepārprotami izriet no pārsūdzētā sprieduma 206. punkta, ka Komisija ir balstījusies uz 1999. gada 6. septembra sanāksmes protokolu rokrakstā, ko sagatavojis viens no *Ideal Standard* pārstāvjiem tajā pašā pārkāpjošās sanāksmes dienā. Pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, šāds pierādījums, kurš nav datēts ar brīdi, kad šī sabiedrība iesniedza savu lūgumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, bet kas pieder pie viena laika faktiem, kā Vispārējā tiesa to ir izklāstījusi pārsūdzētā sprieduma 207. punktā, neprasa citus saskanīgus pierādījumus. Tādēļ šis arguments ir jānoraida kā nepamatots.

51 Piektkārt, attiecībā uz *ASI* 2000. gada 12. un 13. oktobra sanāksmi ir jākonstatē, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti ir balstīti uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma 214. punkta interpretāciju. Proti, pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, Vispārējā tiesa nav pamatojusies uz šīs sanāksmes protokolu, lai konstatētu, ka 1999. gadā notikušo prettiesisko sarunu sekas izpaudās 2000. gadā. Turklāt šo argumentu mērķis galvenokārt ir apšaubīt Vispārējās tiesas veikto pierādījumu vērtējumu, tomēr nepierādot to sagrozīšanu. Tādēļ, ņemot vērā šā sprieduma 49. punktā izklāstīto judikatūru, tie ir nepieņemami.

52 Sestkārt, attiecībā uz 2001. gadu apelācijas sūdzības iesniedzējas arguments arī ir pamatots ar pārsūdzētā sprieduma kļūdainu interpretāciju un tādēļ ir jānoraida. Proti, no minētā sprieduma 215.–218. punkta skaidri izriet, ka Vispārējā tiesa nekonstatēja apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību prettiesiskajās sarunās, kas norisinājās 2001. gadā, tādēļ, ka tās, norisinājušās 2000. gadā, turpināja radīt sekas nākamajā gadā. Proti, minētā sprieduma 215.–217. punktā Vispārējā tiesa pamatojās uz šīs sabiedrības dalību vairākās sanāksmēs 2001. gadā, kuru laikā dalībnieces vienojās par datumu, kurā cenrāži tiks nosūtīti vairumtirgotājiem, un cenu pieauguma datumu, kā arī par šo sanāksmju saskaņošanu ar pārējām 2000. un 2001. gadā notiekošajām sanāksmēm, kurās minētā sabiedrība nepiedalījās, bet kurās *ASI* biedres apsprieda cenu pieaugumus no 2002. gada 1. janvāra.

53 Septītkārt, attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem par pārsūdzētā sprieduma nepietiekamu pamatojumu, jo Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā tās apgalvojumus par 2002. un 2003. gadu, ir tikai jākonstatē, ka attiecībā uz katru no attiecīgajām sanāksmēm pārsūdzētā sprieduma 219.–226. punktā Vispārējā tiesa, pirms noraidīt apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju kā nepamatotu, atsaucas uz atbilstošiem pierādījumiem un apstrīdēto lēmumu. Ņemot vērā šā sprieduma 42. punktā izklāstīto judikatūru, tai nebija jāatbild uz visiem apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumiem. Tādēļ šie apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti ir jānoraida.

54 Visbeidzot attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem par 2004. gada 22. janvāra sanāksmi ir jākonstatē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja cenšas apšaubīt pierādījumu vērtējumu, ko veikusi Vispārējā tiesa, tomēr nenorādot uz to sagrozīšanu. Tādēļ, ņemot vērā šā sprieduma 49. punktā izklāstīto judikatūru, šie argumenti ir nepieņemami.

55 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, pirmais pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par otro pamatu – vienota un turpināta pārkāpuma esamību

Lietas dalībnieku argumenti

56 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo,pirmkārt, ka vienota, salikta un turpināta pārkāpuma juridiskais jēdziens ir nesaderīgs ar LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu un tādēļ nevar tikt piemērots. Proti, šim jēdzienam neesot nekāda juridiska pamata Savienības tiesībās. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētais spriedums ir nepietiekami pamatots, ciktāl Vispārējā tiesa nav atbildējusi uz tās argumentiem par šo jautājumu.

57 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja pakārtoti uzskata, ka vienota pārkāpuma atzīšanas nosacījumi šajā lietā nav izpildīti, jo Komisija nav noteikusi konkrēto tirgu un nav pierādīta papildinošas saiknes esamība starp dažādajām pārmestajām darbībām.

58 Treškārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka katrā gadījumā, tā kā apstrīdētais lēmums attiecībā uz noteiktām dalībvalstīm ir daļēji ticis atcelts ar 2013. gada 16. septembra spriedumu *Wabco Europe* u.c./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), 2013. gada 16. septembra spriedumu *Keramag Keramische Werke* u.c./Komisija (T-379/10 un T-381/10, nav publicēts, EU:T:2013:457), kā arī 2013. gada 16. septembra spriedumu *Duravit* u.c./Komisija (T-364/10, nav publicēts, EU:T:2013:477) un tā kā noteikti uzņēmumi varēja arī nezināt par visu pārkāpumu, nevarēja būt tāds vispārējs pārkāpums, kāds ir definēts šajā lēmumā.

59 Komisijas ieskatā, otrais pamats ir jānoraida.

Tiesas vērtējums

60 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 101. panta 1. punkta pārkāpums var izrietēt ne tikai no atsevišķas darbības, bet arī no virknes darbību vai turpinātas rīcības, lai gan arī viens vai vairāki šīs darbību virknes vai turpinātās rīcības elementi paši, aplūkojot atsevišķi, var būt minētās normas pārkāpums. Ja dažādas darbības ietilpst "kopējā plānā", to identiskā mērķa dēļ izkropļojot konkurenci iekšējā tirgū, Komisijai ir tiesības noteikt atbildību par šīm darbībām atkarībā no dalības attiecīgajā pārkāpumā kopumā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *Fresh Del Monte Produce* /Komisija un Komisija/*Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P un C-294/13 P, EU:C:2015:416, 156. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

61 Uzņēmums, kas šādā vienotā un saliktā pārkāpumā ir piedalījies ar tādu savu rīcību, uz kuru attiecas tādi LESD 101. panta 1. punkta jēdzieni kā nolīgums vai saskaņotas darbības ar mērķi, kas ir vērsts pret konkurenci, un kura ir vērsta uz pārkāpuma īstenošanu kopumā, var būt atbildīgs arī par citu uzņēmumu šī paša pārkāpuma ietvaros veiktu rīcību par visu laikposmu, kad tas minētajā pārkāpumā ir piedalījies. Tā tas ir gadījumā, ja tiek pierādīts, ka minētais uzņēmums ir centies ar savu rīcību veicināt kopīgo mērķu, uz kuriem tiecās visi dalībnieki, sasniegšanu un ka tas zināja par pārkāpjošo rīcību, ko bija iecerējuši vai īstenojuši citi uzņēmumi, lai sasniegtu tos pašus mērķus, vai ka tas varēja saprātīgi paredzēt šādu rīcību un ka tas bija gatavs uzņemties risku (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *Fresh Del Monte Produce*/Komisija un Komisija/*Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P un C-294/13 P, EU:C:2015:416, 157. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

62 Tādējādi uzņēmums var būt tieši piedalījies visā pret konkurenci vērstajā rīcībā, kura veido vienotu un turpinātu pārkāpumu, un šādā gadījumā Komisijai ir tiesības to saukt pie atbildības par visu šo rīcību un līdz ar to – par minēto pārkāpumu kopumā. Uzņēmums var arī būt tieši piedalījies tikai vienotu un turpinātu pārkāpumu veidojošās pret konkurenci vērstās rīcības daļā, bet tas var būt zinājis par visu pārējo pārkāpjošo rīcību, ko iecerējuši vai īstenojuši pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki to pašu mērķu labā, vai arī tas ir varējis to saprātīgi paredzēt un ir bijis gatavs uzņemties risku. Šādā gadījumā Komisijai arī ir tiesības noteikt šim uzņēmumam atbildību par visu pret konkurenci vērsto

rīcību, kas veido šo pārkāpumu, un tādējādi – par šo pārkāpumu kopumā (skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *Fresh Del Monte Produce*/Komisija un Komisija/*Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P un C-294/13 P, EU:C:2015:416, 158. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

63 Turklāt, lai dažādas darbības kvalificētu kā vienotu un turpinātu pārkāpumu, nav jāpārbauda, vai tās veido papildinošu saikni tādā nozīmē, ka katra no tām ir vērsta pret vienu vai vairākām normālas konkurences sekām un mijiedarbojoties veicina visu to pret konkurenci vērsto seku īstenošanu, kuras vēlējās pārkāpuma izdarītāji vispārējā plāna ietvaros, kam ir vienots mērķis. Savukārt nosacījums par vienota mērķa jēdzienu nozīmē, ka ir jāpārbauda, vai nav apstākļu, kas raksturo dažādo rīcību, kura veido pārkāpumu, un kas var liecināt, ka rīcībai, ko faktiski ir īstenojuši citi dalību ņēmušie uzņēmumi, nav tā paša pret konkurenci vērstā mērķa vai seku un tādēļ šī rīcība neietilpst "kopējā plānā" tās identiskā mērķa dēļ, kas izkropļo konkurenci iekšējā tirgū (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Siemens* u.c./Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:866, 247. un 248. punkts).

64 Turklāt no Tiesas judikatūras nevar tikt secināts, ka LESD 101. panta 1. punkts attiecas vai nu tikai uz uzņēmumiem, kuri darbojas tirgū, ko ir skāruši konkurences ierobežojumi, vai minētā tirgus augšupējos, lejupējos vai blakus tirgos, vai arī uz uzņēmumiem, kuri ir ierobežojoši savu rīcības autonomiju attiecīgajā tirgū atbilstoši nolīgumam vai saskaņotai darbībai. Proti, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka LESD 101. panta 1. punkta teksts vispārīgi attiecas uz visiem nolīgumiem un saskaņotām darbībām, kas vai nu horizontālās, vai vertikālās attiecībās izkropļo konkurenci iekšējā tirgū, neatkarīgi no tirgus, kurā dalībnieki darbojas, un no tā, ka tikai uz viena no šiem dalībniekiem komerciālo rīcību ir attiecināmi konkrēto vienošanos noteikumi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 22. oktobris, *AC-Treuhand*/Komisija, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 34. un 35. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

65 Ņemot vērā šo judikatūru, pirmkārt, ir jānoraida apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti, ka vienota, salikta un turpināta pārkāpuma juridiskais jēdziens esot nesaderīgs ar LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu.

66 Otrkārt, ir jākonstatē, ka pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam Vispārējā tiesa, atgādinot par šo judikatūru pārsūdzētā sprieduma 32.–34., 41., 42. un 46.–48. punktā, šo spriedumu ir juridiski pietiekami pamatojusi.

67 Treškārt, runājot par apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka šajā lietā neesot izpildīti vienota pārkāpuma atzīšanas nosacījumi, jo Komisija neesot noteikusi konkrēto tirgu, ir jākonstatē – kā Vispārējā tiesa ir pamatoti norādījusi pārsūdzētā sprieduma 54. punktā un ko atzīst apelācijas sūdzības iesniedzēja –, ka apstāklis, ka preču tirgi un ģeogrāfiskie tirgi, uz kuriem attiecas pārkāpums, ir atšķirīgi, nekādā ziņā neliedz konstatēt vienotu pārkāpumu. Tādēļ šis arguments katrā ziņā ir neefektīvs.

68 Ceturtkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 63.–71. punktā nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka Komisija šajā lietā varēja secināt vienota mērķa esamību, lai pierādītu vienota pārkāpuma izdarīšanu. Proti, pamatojoties uz pārsūdzētā sprieduma 66., 69. un 71. punktā konstatētajiem faktiem, tā ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka dažādajām pārmestajām rīcībām bija viens un tas pats mērķis, proti, saskaņot visu vannas istabu aprīkojuma ražotāju rīcību attiecībā uz vairumtirgotājiem. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam kopējā mērķa jēdziens – kā izriet no minētā 66., 69. un 71. punkta – nav ticis noteikts, vispārīgi atsaucoties uz konkurences izkropļojumu pārkāpuma skartajos tirgos, bet gan atsaucoties uz dažādiem objektīviem apstākļiem, piemēram, vairumtirgotāju centrālo lomu izplatīšanas ķēdē, šīs ķēdes iezīmēm, saskaņošanas struktūru un daudzpreču apvienību pastāvēšanu, koluzīvo vienošanos īstenošanas līdzību un attiecīgo darbību pārklāšanos materiālajā, ģeogrāfiskajā un laika ziņā.

69 Tā kā šajos apstākļos, nepastāvot vajadzībai pierādīt papildinošas saiknes esamību starp pārmestajām darbībām, vienotā un turpinātā pārkāpumā var tikt vainoti nekonkurējoši uzņēmumi un tam nav vajadzīga sistemātiska konkrēto tirgu noteikšana, ņemot vērā, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir, pirmkārt, atbildīga par savu tiešo līdzdalību pārmestajā pārkāpumā un, otrkārt, atbildīga par savu netiešo līdzdalību šajā pārkāpumā, ciktāl tā zināja par visu pārkāpjošo rīcību, ko citi attiecīgās aizliegtās vienošanās dalībnieki plānoja vai īstenoja, lai sasniegtu tos pašus mērķus, vai par to, ka tā varēja saprātīgi to paredzēt un bija gatava uzņemties risku, Vispārējai tiesai nevar tikt pārmests, ka tā ir uzskatījusi, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, secinot šajā lietā vienota un turpināta pārkāpuma esamību.

70 Visbeidzot, runājot par argumentāciju, kura ir saistīta ar daļējo atcelšanu, kas ir noteikta Vispārējās tiesas spriedumos, kuri skar to pašu pārkāpumu, kas ir šīs lietas priekšmets, ir jāatgādina, ka pierādījumu novērtēšana attiecībā uz dažādajiem valstu tirgiem ir Vispārējās tiesas ekskluzīvajā kompetencē. Ciktāl šīs argumentācijas mērķis ir apšaubīt vienota, salikta un turpināta pārkāpuma esamību, ir jāuzsver, ka fakts, ka Vispārējā tiesa ir daļēji atcēlusi apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas skar pierādījumu par noteiktu attiecīgo uzņēmumu līdzdalību pārkāpumā noteiktos ģeogrāfiskajos tirgos attiecīgajos laikposmos, nav pietiekams, lai apšaubītu Vispārējās tiesas konstatējumu, ka pastāv kopējs plāns, kurš attiecas uz trim preču apakšgrupām un uz sešām attiecīgajām dalībvalstīm un kuram ir identisks mērķis, kas izkropļo konkurenci. Attiecīgā gadījumā šādas daļējas atcelšanas rezultātā var vienīgi tikt samazināts naudas sods, kas uzlikts katram no attiecīgajiem uzņēmumiem, ciktāl attiecīgie ģeogrāfiskie tirgi ir tikuši ņemti vērā uzliktā naudas soda aprēķinā.

71 Līdz ar to otrais pamats ir jānoraida kā daļēji neefektīvs un daļēji nepamatots.

Par trešo un ceturto pamatu – neierobežotu pārbaudi tiesā un naudas soda samērīgumu

Lietas dalībnieku argumenti

72 Ar trešo pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka tiesiskās noteiktības iemeslu dēļ un lai nodrošinātu tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, Vispārējai tiesai un Tiesai katrā lietā, kas tām iesniegta izskatīšanai par Komisijas noteiktu naudas sodu vai kavējuma naudu, efektīvi jāīsteno neierobežota kompetence, kas tām ir piešķirta ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu, it īpaši tādā kontekstā, kad neviena tiesību norma neparedz sodu saskaņošanu un kad no 1998. līdz 2006. gadam Komisija ir piemērojusi trīs atšķirīgas naudas sodu aprēķina metodes.

73 Taču pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas prasījumiem esot veikusi tikai tiesiskuma pārbaudi attiecībā uz naudas soda apmēra noteikšanu.

74 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka šajā lietā Vispārējai tiesai esot bijis jāsamazina naudas soda apmērs, ņemot vērā pārkāpuma smagumu, kurš esot skāris tikai ierobežotu skaitu dalībvalstu, kuras lielākoties ir mazas. Šajā ziņā neesot iespējams saprast, kādēļ Komisija pārmesto rīcību šajā lietā ir sodījusi bargāk nekā tāda paša rakstura aizliegtās vienošanās, kas attiecas uz visu Eiropas Ekonomikas zonas teritoriju.

75 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja kritiski vērtē faktu, ka nav saņēmusi naudas soda apmēra samazinājumu administratīvās procedūras pārmērījuma ilguma dēļ, kas kopumā bija gandrīz sešus gadus.

76 Ar ceturto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētajā spriedumā ir pārkāpts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta 3. punktā noteiktais samērīguma princips, no kura izriet, ka sodam ir jāatspoguļo pārkāpuma smagums. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka, lai noteiktu šādu smagumu, Vispārējai tiesai ir jāņem vērā attiecīgā pārkāpuma sekas tirgū, kā arī attiecīgajos tirgos īstenotais apgrozījums, ko tā nav izdarījusi.

77 Vispārējai tiesai esot bijis arī jāpārliecinās, ka apstrīdētajā lēmumā uzlikto naudas sodu apmērs ir absolūti samērīgs, kas tā neesot, ja apgrozījums no pārkāpuma ir EUR 6,08 miljoni un kopējais naudas sodu apmērs ir EUR 3,88 miljoni.

78 Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz Tiesai labot šo Vispārējās tiesas prettiesisko bezdarbību un pašai samazināt uzliktā naudas soda apmēru.

79 Komisija lūdz noraidīt trešo un ceturto pamatu.

Tiesas vērtējums

80 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 263. pantā noteiktā tiesiskuma pārbaude nozīmē, ka Savienības tiesa veic apstrīdētā lēmuma pārbaudi gan saistībā ar faktiskajiem, gan tiesiskajiem apstākļiem, ņemot vērā prasītāja izvirzītos argumentus, un ka tā ir tiesīga novērtēt pierādījumus, atcelt minēto lēmumu un grozīt naudas sodu apmēru (skat. spriedumu, 2014. gada 10. jūlijs, *Telefónica* un *Telefónica de España*/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

81 Tiesiskuma pārbaudi papildina neierobežota kompetence, kas Savienības tiesai ir atzīta Regulas Nr. 1/2003 31. pantā saskaņā ar LESD 261. pantu. Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus vienkāršai sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Lai izpildītu prasības par atbilstoši neierobežotajai kompetencei veicamo pārbaudi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta izpratnē saistībā ar naudas sodu, Savienības tiesai ir pienākums, īstenojot LESD 261. un 263. pantā paredzētās pilnvaras, pārbaudīt visus iebildumus attiecībā uz tiesību jautājumiem vai faktiem, kuri vērsti uz to, lai pierādītu, ka naudas soda apmērs neatbilst pārkāpuma smagumam un ilgumam (skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, Komisija/*Parker Hannifin Manufacturing* un *Parker-Hannifin*, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 75. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

83 Taču šīs neierobežotās kompetences īstenošana tomēr nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes un notiek uz sacīkstes principu balstītā tiesvedībā. Līdz ar to prasītājs principā ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret apstrīdēto lēmumu un jāiesniedz pierādījumi, lai pamatotu šos pamatus (skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, Komisija/*Parker Hannifin Manufacturing* un *Parker-Hannifin*, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 76. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

84 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, pēc savas ierosmes neveicot visu apstrīdētā lēmuma pārbaudi, netiek pārkāpts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips. Proti, šī principa ievērošanai nav nepieciešams, lai Vispārējā tiesa – kurai, protams, ir jāatbild uz izvirzītajiem pamatiem un jāveic faktisko un tiesisko apstākļu pārbaude – pēc savas ierosmes no jauna veiktu lietas pilnīgu izmeklēšanu (skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 66. punkts).

85 Turklāt atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai ir jāatgādina, ka vienīgi Vispārējai tiesai ir kompetence pārbaudīt veidu, kādā Komisija katrā konkrētajā gadījumā ir novērtējusi prettiesiskās rīcības smagumu. Apelācijas tiesvedībā Tiesas veiktās pārbaudes priekšmets ir, pirmkārt, izvērtēt, cik lielā mērā Vispārējā tiesa juridiski pareizi ir ņēmusi vērā visus būtiskos apstākļus, lai novērtētu konkrētās rīcības smagumu saskaņā ar LESD 101. pantu un Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, un, otrkārt, izvērtēt, vai Vispārējā tiesa no juridiskā viedokļa pietiekami ir atbildējusi uz visiem argumentiem, kas ir izvirzīti lūguma par naudas soda apmēra samazināšanu pamatojumam. Savienības konkurences tiesību pārkāpumu smagums ir jāpierāda, ņemot vērā lielu skaitu apstākļu, piemēram, it īpaši naudas sodu preventīvo raksturu, lietas īpašos apstākļus un tās kontekstu, tai skaitā katra uzņēmuma rīcību, lomu, kas katram no tiem ir bijusi aizliegtās vienošanās izveidē, peļņu, ko tie ir varējuši no tās gūt, to lielumu un

attiecīgo preču vērtību, kā arī risku, ko šā veida pārkāpumi rada Savienības mērķiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 11. jūlijs, *Team Relocations* u.c./Komisija, C-444/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:464, 95., 99. un 100. punkts).

86 Turklāt Tiesai, apelācijas tiesvedībā lemjot par tiesību jautājumiem, nav taisnīguma apsvērumu dēļ ar savu novērtējumu jāaizstāj Vispārējās tiesas vērtējums, kuru tā, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, ir veikusi, lemjot par naudas sodu apmēru, kas uzņēmumiem uzlikti par Savienības tiesību pārkāpumu. Tikai tad, ja Tiesa uzskatītu, ka sankcijas līmenis ir ne vien neatbilstošs, bet arī tādā mērā pārmērīgs, ka tas ir nesamērīgs, tai šajā ziņā būtu jākonstatē kļūda tiesību piemērošanā, ko Vispārējā tiesa ir pieļāvusi neatbilstoša naudas soda apmēra dēļ (it īpaši skat. spriedumu, 2013. gada 30. maijs, *Quinn Barlo* u.c./Komisija, C-70/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:351, 57. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

87 Trešais un ceturtais pamats ir jāizvērtē, ņemot vērā tieši šo judikatūru.

88 Proti, no šīs judikatūras skaidri izriet, ka, pirmkārt, atbilstoši neierobežotajai kompetencei veiktā pārbaude attiecas tikai uz piemēroto sankciju, nevis uz apstrīdēto lēmumu kopumā un, otrkārt, nedz neierobežotā kompetence, nedz tiesiskuma pārbaude nav ekvivalenta pārbaudei pēc savas ierosmes un tādējādi tās nenozīmē, ka Vispārējai tiesai pēc savas ierosmes ir no jauna jāveic lietas pilnīga izmeklēšana neatkarīgi no prasītājas izvirzītajiem iebildumiem.

89 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa, sākot no pārsūdzētā sprieduma 335. punkta, ir īstenojusi efektīvu pārbaudi attiecībā uz naudas soda apmēru, atbildējusi uz dažādiem apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem un minētā sprieduma 397.–402. punktā ir lēmusi par naudas soda apmēra samazināšanas prasījumiem, tādējādi, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam, neaprobežojoties ar šā apmēra tiesiskuma pārbaudi. Šajā ziņā Vispārējā tiesa minētā sprieduma 384. punktā ir it īpaši norādījusi, ka 15 % koeficients, kas ir piemērots saskaņā ar "pārkāpuma smaguma" un "papildsummas" koeficientiem, bija minimums, ņemot vērā attiecīgā pārkāpuma sevišķo smagumu, un pēc tam šā paša sprieduma 397.–401. punktā ir uzskatījusi, ka neviens no prasītāju pirmajā instancē norādītajiem apstākļiem neattaisno naudas soda apmēra samazināšanu.

90 Konkrētāk runājot par pārmestā pārkāpuma smaguma pārbaudi, ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 381. punktā it īpaši ir norādījusi uz 2006. gada pamatnostādņu 23. punktu, kurā ir noteikts, ka "horizontālas vienošanās par cenu noteikšanu, tirgus sadali un ražošanas izlaides ierobežošanu, kas parasti ir slepenas, pēc sava rakstura pieder pie vissmagākajiem konkurences ierobežojumiem. Saskaņā ar konkurences politiku par tām jāpiemēro smags sods. Tāpēc, nosakot pārdošanas apjoma daļu par šādiem pārkāpumiem, tai jāatrodas diapazona augšdaļā". Minētā sprieduma 383. punktā Vispārējā tiesa ir izklāstījusi pamatojumu, ko Komisija ir norādījusi apstrīdētā lēmuma 1211. apsvērumā, saskaņā ar kuru cenu horizontāla saskaņošana sava rakstura dēļ ir viens no kaitīgākajiem konkurences ierobežojumiem un pārkāpums ir vienots, turpināts un salikts pārkāpums, kas attiecas uz sešām dalībvalstīm un skar trīs preču apakšgrupas, un tikai tad tā pārsūdzētā sprieduma 384. punktā ir konstatējusi attiecīgā pārkāpuma sevišķi smago raksturu, kas attaisno pārkāpuma smaguma koeficienta piemērošanu 15 % apmērā, un minētā sprieduma 385. punktā ir konstatējusi apelācijas sūdzības iesniedzējas līdzdalību "centrālā uzņēmumu grupā", kura ir īstenojusi konstatēto pārkāpumu.

91 Šādi ņēmusi vērā visus aspektus, kas ir būtiski pārmestā pārkāpuma smaguma novērtēšanai, tā kā cenu horizontālā saskaņošana un apelācijas sūdzības iesniedzējas līdzdalība pārkāpumā turklāt esot pierādīta, un atbildējusi uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem par šo jautājumu, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu kļūdu tiesību piemērošanā un ir izpildījusi savu pienākumu veikt efektīvu apstrīdētā lēmuma pārbaudi tiesā.

92 Runājot par administratīvā procesa pārmērīgā ilguma izvērtēšanu, ir jāatgādina, ka, lai gan tas, ka Komisija ir pārkāpusi saprātīga termiņa ievērošanas principu, var attaisnot tāda lēmuma atcelšanu, kas ir pieņemts uz LESD 101. un 102. panta pamata notiekošā administratīvajā procesā, ciktāl ar to vienlaikus ir pārkāptas arī attiecīgā uzņēmuma tiesības uz aizstāvību, šāda saprātīga termiņa ievērošanas principa pārkāpuma sekas – ja tas tiek pierādīts – nevar būt uzliktā naudas soda apmēra samazināšana (it īpaši skat. spriedumus, 2016. gada 9. jūnijs, *CEPSA*/Komisija, C-608/13 P, EU:C:2016:414, 61. punkts, un 2016. gada 9. jūnijs, *PROAS*/Komisija, C-616/13 P, EU:C:2016:415, 74. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Šajā lietā, kā tas izriet no šā sprieduma 75. punkta, nav strīda par to, ka ar savu argumentu par to, ka Vispārējā tiesa nav pareizi novērtējusi pārmērīgo administratīvā procesa ilgumu, apelācijas sūdzības iesniedzēja vēlas tikai panākt tai uzliktā naudas soda apmēra samazināšanu.

93 Tādējādi, neaplūkojot tā pamatotību, šis arguments ir jānoraida kā neefektīvs.

94 Visbeidzot, runājot par uzliktā naudas soda apmēra samērīgumu, apelācijas sūdzības iesniedzēja neizvirza nevienu argumentu, kas varētu pierādīt, ka piemērotās sankcijas apmērs ir neatbilstošs vai pārmērīgs. Šajā ziņā ir jānoraida arguments, ka naudas sods EUR 6,08 miljonu apmērā esot nesamērīgs salīdzinājumā ar apgrozījumu EUR 3,88 miljonu apmērā, uz kuru attiecas aizliegtā vienošanās. Proti, nav strīda par to, ka šajā lietā *Villeroy & Boch* un tās meitasuzņēmumiem uzliktā naudas soda apmērs ir ticis samazināts tādējādi, lai nepārsniegtu 10 % no to apgrozījuma iepriekšējā finanšu gadā atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam. Šī robežvērtība jau nodrošina, ka šā naudas soda apmērs nav nesamērīgs salīdzinājumā ar uzņēmuma lielumu, kas tiek noteikts, izmantojot tā kopējo apgrozījumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P, EU:C:2005:408, 280.–282. punkts).

95 Līdz ar to trešais un ceturtais pamats ir jānoraida kā daļēji neefektīvi un daļēji nepamatoti.

96 Tā kā neviens no apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītajiem pamatiem nav apmierināms, apelācijas sūdzība ir jānoraida pilnībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

97 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktu, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši šī paša reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz tā 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) apelācijas sūdzību noraidīt;

***2) Villeroy & Boch Austria GmbH* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]